Tekst en foto's: STAN VAN ECK

VERPLEEGKUNDIGE COR (59) ZINGT OP DE INTENSIVE CARE

'Mijn muziek geeft ruimte voor emotie'

De Intensive Care van een ziekenhuis is doorgaans rumoerig en onrustig. Personeel loopt van bed naar bed en de apparatuur maakt allerlei geluiden. Hoe anders is dat in het Arnhemse ziekenhuis Rijnstate. Elke patiënt heeft er zijn eigen kamer en in die kamers kan zachte gitaarmuziek en zang klinken. Live gespeeld en gezongen! Verpleegkundige Cor de Koning (59) combineert er zijn twee passies: werken op de IC en het maken van muziek.

Ik krijg veel reacties in de vorm van een kaartje. En op de poli horen de intensivisten in familiegesprekken vaak dat ze het geweldig vonden. Deze week kreeg ik nog een mailtje van een intensivist; een mevrouw had van haar hele IC-periode niets meegekregen, behalve dat ik mooi gitaar speelde. Muziek kan wellicht helpen in het voorkomen van een posttraumatische stressstoornis. Vergis je niet, een opname op de IC is zeer intensief en kan traumatisch zijn."

'Ik begin altijd met een rustig nummer.'

'IK VRAAG DE OGEN TE SLUITEN'

"Naar aanleiding van een gesprek met een patiënt vorig jaar besloot ik een keer in het weekend mijn gitaar mee te nemen. Deze mevrouw speelde ook gitaar en dat was de laatste jaren wat verwaterd. Toen ik op de afdeling kwam, zat ze met haar man al op mij te wachten. Ik ben met een klein klassiek stukje begonnen. De mevrouw kende dat en had er heel positieve herinneringen bij. Daarna heb ik nog een aantal nummers uit de jaren zestig en zeventig gespeeld. Ze vonden het een feestje en ze kreeg er zo veel energie van! Dat was voor mij een teken dat ik moest proberen mijn twee passies te combineren. Ik houd van het werken op de IC. Het puzzelen wat er met de patiënt precies aan de hand is. Wat zeggen de laboratoriumuitslagen? We nemen vitale lichaamsfuncties even over. Maar ik ben ook muzikant. Ik houd heel erg van de gitaar, met name wat in de volksmond 'tokkelen' heet. Dan krijg je nummers die heel kabbelend zijn. Ik begin altijd met een heel rustig nummer, bijvoorbeeld 'Michelle' van The Beatles. Vaak vraag ik mensen of ze hun ogen dicht willen doen. Als de ogen open zijn, kost dat extra energie. Met de ogen dicht gebruiken mensen het liedje om even terug te gaan in de tijd of naar een bepaalde herinnering. De ontspanning geeft ook meer ruimte voor emotie. Er zijn ook mensen die gewoon blij zijn met de afleiding. Voor veel patiënten zijn de avonden lang."

'SOMS IS ALLEEN NEURIËN VOLDOENDE'

"Soms zijn mensen te ziek voor muziek. Ik kwam laatst met mijn gitaar bij een mevrouw binnen en wilde net gaan spelen. Toen keek ik eens goed naar haar en besloot het niet te doen. Ze was heel erg ziek. Had hoge koorts. Ze was heel erg aan het werken, zweetdruppels op het voorhoofd. Later heb ik alsnog een paar keer voor haar gespeeld.
Less is more, heb ik inmiddels geleerd. Dat houdt in dat je geen vijf nummers speelt, maar één, hooguit twee. Anders wordt het een optreden. Dat had ik in het begin een keer bij een mevrouw die bij ons lag vanwege haar longen. Ze had zuurstoftherapie nodig, haar conditie was enorm slecht. Ze wilde bij elk nummer meezingen, dat koste haar ontzettend veel energie. Ik kan beter kort spelen en dan wat vaker. Dat geeft meer positieve herinneringen.

Niet iedere muzikant kun je op de IC neerzetten. Je moet de patiënt goed aanvoelen. Is het beter te stoppen? Moet je iets anders gaan spelen? Alleen de gitaar? Of ook zingen? Of neuriën? Ik kijk naar de monitor en de ademhaling en probeer de ademhaling van de patiënt trager te maken door iets langzamer te zingen of in een lagere toonsoort.
Meestal vraag ik patiënten of ze mij willen horen spelen. Ik vraag ook wel familie wat ze ervan vinden. En ik vraag van welke muziek hun dierbare houdt. Laatst was er iemand die van DJ Tiësto houdt. Dat zit niet in mijn repertoire. 'Time in a bottle' van Jim Croce is mijn persoonlijk favoriete nummer, ik heb het ook op de crematie van mijn vader gespeeld."

'TOEN KWAMEN DE TRANEN'

"Een paar weken terug heb ik om halféén 's nachts gespeeld. De hele dag lag het televisienetwerk eruit. Er waren twee patiënten die al lang bij ons lagen. Die hadden er echt behoefte aan om muziek te horen. Ze vonden het heel mooi. Een andere patiënt lag bij ons na zijn reanimatie en hij was drie weken daarvoor naar Londen geweest. Toen speelde ik 'The streets of London'. De familie die op bezoek was, vond het prachtig en ging meezingen. Je krijgt dan een heel mooi saamhorigheidsgevoel. In de omgeving van zo'n Intensive Care wordt het haast een magische belevenis. Al mijn ervaringen en reacties schrijf ik op. Een mevrouw vroeg eens of ik getrouwd ben. 'Ja', zei ik. 'Heb je geen broer', vroeg ze daarna om eraan toe te voegen dat hij ook jonger mocht zijn. Je maakt ook heel trieste dingen mee. Ik zat bij een patiënt aan bed te spelen toen achter mijn rug een meisje van een jaar of acht begon te huilen. Later vertelde haar moeder me dat het meisje veel moeite had haar vader daar zo te zien liggen. Door de muziek kon ze haar emoties ineens wel kwijt.

'Zo houdt de patiënt toch een positievere herinnering'

Ik speel gitaar sinds ik een jaar of twaalf ben. Ik kom uit een muzikale familie waar bijna iedereen muziek maakt. Optreden doe ik al lang niet meer, maar nu dit op mijn pad is gekomen, wil ik er wel meer mee. Hier in Rijnstate doen we onderzoek naar de mogelijkheden van complementaire zorg. Ik denk dat muziek heel goed toepasbaar is. Het is niet invasief, je komt niet aan de patiënt zelf. Mensen kunnen door muziek even ontspannen, even de gedachten verzetten. Van de mensen op de afdeling Cardiologie heb ik een gitaar gekregen om op de Intensive Care muziek mee te maken. Daar ben ik heel erg blij mee.
Ik moet het hebben van de rustige momenten op de afdeling. Mijn muziek wordt niet ingepland. Aan de ene kant is dat jammer, aan de andere kant is het heel bijzonder om zomaar even twee nummers te spelen. Het zou een heel ander verhaal zijn als ik hier de hele dag met mijn gitaar om de nek loop. Ik speel ook weleens na mijn dienst. Als ik gespeeld heb, ga ik heel voldaan naar huis." ■

REAGEREN OP DIT ARTIKEL?
REDACTIE @ MAXMAGAZINE.NL OF
POSTBUS 277 - 1200 AG HILVERSUM